

Mehmet Kamış

Şartları olgunlaştıranlar ne zaman yargılanacak?

Kenan Paşa, 12 Eylül darbesini yaptıktan 32 yıl sonra yargılandığı mahkemede lafı eğip bükmemiş. Net bir şekilde darbe yaptığını kabul etmiş. “O gün için en doğru olanı oydu, bugün olsa yine yaparım.” demiş. Kısmen de doğru söylemiş. Yani o günleri yaşayanlar; anneler, babalar işin doğrusu darbe olduğuna sevinmiş. Yağ yoktu, çay yoktu, benzin bulabilmek mümkün değildi, her şey karaborsada, herkes kuyruktaydı.

Her gün onlarca gencecik fidan, uğradığı saldırı sonucu öldürülüyordu. 18-20 yaşında bir sürü genç, ne olduğunu tam da kavrayamadığı bir kavranın içinde kendini bulmuş ve kim vurduya gitmişti. Kadir Can'ın **Boyut** Yayınları'ndan çıkan Akıl Tutulması isimli fotoğraf albümü, şartların olgunlaştırılması sürecinde yaşadıklarımızı hafızalarımıza yeniden getiriyor. Kitabı karıştırdığınızda, fotoğraflara baktığınızda 'Kenan Evren

ne yapsın, darbe yapınca ülke paramparça olmaktan kurtulmuş' diyor insan kendi kendine... İşte asıl soruyu burada sormak gerekir. Bence Kenan Evren ve cunta arkadaşlarının öncelikle şartların olgunlaştırılmasındaki parmağı sorgulanmalı, hesaba asıl buradan çekilmelidir. Ve daha sonra bu şartları olgunlaştıranların kimler olduğu, bu isimlerin daha sonraki 'şartların olgunlaştırılmasında' oynadıkları rollerinin ne olduğu tespit edilmelidir.

12 Eylül öncesinde şartların olgunlaştırılması deyince aklımıza birkaç olaydan başka bir şey gelmiyor. Abdi İpekçi'nin öldürülmesi, Kemal Türkler'in ve Gün Sazak'ın katledilmesi, 1 Mayıs 1977 Taksim olayları, Maraş ve Çorum olayları vs... Ancak olaylar sadece bunlardan ibaret değil. Mesela ülkede neden her şey karaborsaydı? Neden vatandaşlar yağ, şeker, çay gibi temel gıda maddelerini bulamaz, günlerce kuyruklarda bekler-

lerdi? Neden fabrikalarda üretimler durmuştu? Kaosa kaos katan genel grevler yapmak kimin fikriydi? Kimler ülkedeki kaos ortamını beslemek için ideoloji sosuna bandırılmış davranışlar içine girmişti? Kimler, 19 yaşındaki çocukları, ellerine verdikleri çakarılmaz silahlarla ülkede devrim yapabileceğine inandırmış ve karışına da aynı yaşta çocukları vatani kurtarmak adına silahlandırmıştı. Ve 'netekim' bütün bunları yapanlarla darbe yapanlar ne kadar yakın ilişki içindeydi?

Eğer onlarla bir ilişkileri yoksa Kenan Evren ve cunta üyelerini darbe yapmak-

tan dolayı mazur görebiliriz. Çünkü o zamanki fotoğraflar gerçekten çok ürkütücü, çok can acıtıcıydı. Hükümet, hükümet edemez haldeydi. Ülke kaos, karaborsa, cinayet sarmalında ölmek üzereydi.

Ama 12 Eylül günü devrim yapacaklar, işçinin hakkını alacağım bahanesiyle fabrikaları grevlerle çalıştırmayanlar, Konya'da şeriatı

getirecek olanlar bir anda ortadan kaybolmuştu. Kimdi bunlar? Ülkeyi beş cuntacının eline teslim edip giden bu adamlar kimlerdi?

Devrimci, ülkücü, şeriatçı kisvesi altında şartların olgunlaşmasını sağlayanlar ile darbeyi yapanlar arasında nasıl bir ilişki vardı? Savcıların sorması gereken, mutlaka ortaya çıkartılması gereken ilişki budur. Çünkü Türkiye'nin son elli yıllık hikâyesi 'şartların olgunlaştırılması'ndan başka bir şey değildir! Darbe yapmaya karar verenler ya da birilerinin darbe yapmasını sağlamak isteyenler şartları uygun hale getirir.

Sormamız gereken diğer önemli soru ise, “Bu yapının görevi 12 Eylül darbesiyle bitmiş midir?” olmalıdır. Yoksa darbeyi yapanlar yargılanıyor olmasına rağmen o yapı hâlâ varlığını sürdürüyor mudur?

m.kamis@zaman.com.tr

